

Петко Р. Славейков, общо 2; 4) поеми – Омир, Данте, Т. Тасо, Байрон, Лермонтов, Н. Козлов и др., общо 24; *Лирическа поезия*: 1) ода – Хораций, Державин, Л. Каравелов и др., общо 14; 2) елегия – А. Пушкин, Сава Филаретов, Ив. Вазов, Хр. Ботев, Некрасов, Ламартин, Стефан Стамболов и мн. др., общо 25; *Песни*: 1) народни песни – общо 60, 2) художествени песни – Хр. Ботев, Добри Чинтулов, П. Р. Славейков и др., общо 16; 3) сатира и епиграма – Хораций, Ювенал, Шамисо, Каравелов, Лесинг, Ботев и др., общо 24; 4) антологически пиеси, сонети и други стихотворения – Гьоте, Шилер, Хайне, Шели, Добролюбов, Каравелов, Пушкин, Цани Гинчев и мн. др., общо 39; *Драматическа поезия*: 1) трагедия – Софокъл, Шекспир, Корней и др., общо 6; 2) драма – Пушкин, В. Друмев, К. Величков и др., общо 8; 3) комедии – Аристофан, Молиер, Д. Войников, Гогол, общо 4.

Всяка христоматия събира, избирайки. Имената на писателите, включени в „Българска христоматия“, говорят за висок естетически критерий при селекцията, за отлична ориентация в българската, западноевропейската и руската литература, за усет към художествена и идейна ценност, за целенасоченост и системност в следването на стремежа да се представят произведения, които утвърждават свободата, гражданската доблест и хуманизма.

Във Вазово-Величковата христоматия, наречена „Българска“, чуждестранните произведения са многократно повече от родните. Защо тогава *Христоматията* е наречена „Българска“? Обяснение за това може да е фактът, че всички текстове в нея са на български език (преводите от френски са на Вазов, правени от оригинала, а преводите на немски и английски произведения са от руски език – вж. Шишманов 1976: 108). Наред с това обяснение обаче може да има и друго, по-продуктивно: да се подсказе на читателя, че в литературата родното и чуждото пространство не са непроницаеми – че заедно създават художествена територия на високите достойнства. Свързването на български и европейски литературни произведения в единен интертекст е жест за отваряне на културните граници, за съизмерване на българско и европейско. Чрез учебна книга, която, първо, е сред най-високотиражните издания у нас и, второ, се ползва с авторитета на образователната институция, Вазов и Величков представят националното като въткано в универсалното. По този начин „Българска христоматия“ формира културна самоличност с две органично сплавени измерения – българска и европейска, които взаимно се оглеждат в поместените текстове и заедно проблематизират универсални идеи като гражданска отговорност, национална независимост, хуманизъм.

„Българска христоматия“ не само „изразява“ налични хоризонти, но и създава нови: това е *книга на модерната перспектива*. Това е книга, зад чиято концепция стои прозрението, че идентичността се конструира, че тя е въпрос на въобразяване, ако използвам понятията от популярната днес теза на Б. Андерсън (Андерсън 1998). И още – че за да се усвои другото като свое, а не да се възприема като чуждо, е необходимо взаимодействие. И христоматията го задвижва – български и преводни художествени произведения в нея водят диалог. Те създават пространство на духовна близост и споделени ценности.

Училището, както е известно, формира базови мисловни модели. „Българска христоматия“ създава предпоставки нейните читатели да мислят себе си едновременно като българи и като европейци.